

§ 23,2. Τίνω—τέτικα.

Πλημμελῶς εἶνε ὑπὸ τοῦ μακαρίτου Παπασλιώτου γεγραμμένον «Παρακείμενοι ἐνεργητικοὶ ἐκ ῥημάτων εἰς νο εὔρηνται παρὰ τοῖς Ἀττικοῖς μόνοι οἱ κέκρικα, τέτικα καὶ τέτακα». Ἐσφάλη δ' ὁ ἀνὴρ πεισθεὶς ἀβασανίστως τῷ ἐπιφανεῖ γραμματικῷ Κρυγῆρῳ λέγοντι «Ausser κέκρικα, τέτικα und τέτακα werden erste Perfecta von Verben auf νο bei mustergültigen Attikern nicht leicht vorkommen» (Γραμματ. Μέρ. Α', § 33,3 σημ. 1).

Τὸ ῥῆμα τίνω δὲ σχηματίζεται κατὰ τὸ κρίνω· διότι λέγεται μὲν κρίνω, κρίνω, ἐκρίνα, κέκρικα καὶ παθητικῶς ἐκρίθην, κέκριμαι, οὐχὶ δὲ τίνω, τινῶ, ἔτινα, τέτικα καὶ παθητικῶς ἐτίθην, τέτιμαι, ἀλλὰ τίνω, τίσω, ἔτισα, τέτικα καὶ παθητικῶς ἐτίσθην, τέτισμαι.

Ὁ ἐνεργητικὸς παρακείμενος τέτικα εὐρίσκεται ἁπλοῦς παρὰ τῷ Λυκόφρονι στίχ. 765: «ἀράς τετικῶς τοῦ τυφλωθέντος δάκους» καὶ παρὰ Διονυσίῳ τῷ Ἀλικαρνασσεῖ Ῥωμ. Ἀρχ. σελ. 1079 «οὐ μεμπτάς τετικέναι δίκας ἐκάστην πόλιν ἔλεγον». Ἀλλὰ παρὰ τοῖς Ἀττικοῖς ὁ τε ἐνεργητικὸς καὶ παθητικὸς παρακείμενος καὶ ὁ παθητικὸς ἀόριστος ἐκφέρονται ἀείποτε σύνθετοι, οἷον

Ἰσαΐ. π. Ἀριστ. Κλήρ. 15 «ἀλλὰ καὶ δίκην φασὶν ὑπὲρ τούτων τῶν χρημάτων τὸν πατέρα τὸν ἑαυτῶν ἐκτετικέναι». Δημοσθέν. σελ. 543,89 «δραχμὴν δ' οὐδέπω μίαν ἐκτέτικεν». σελ. 1023,5² «ἐτέρας δὲ χιλίας ἀνέτετικεν». Ἰσοκράτης. Ἐπιτομὴ. σελ. 1164,8¹ «ἐκτετικότερος ἐμοῦ τὴν

δίκην». Δείναρχ. κ. Ἀριστογείτ. 18 «τὸ ἀργύριον ἅπαν ἐκτέτικεν». Ἐν τοῖς Δειπνοσοφισταῖς τοῦ Ἀθηναίου σελ. 279, ἐ παρατίθεται περικοπὴ ἐξ ἐπιστολῶν Διονυσίου τοῦ τυράννου, ψευδεπιγράφων πάντως, ἐν ἣ ἀναγινώσκειται «οὐχ ὑπὲρ ὧν Ἑρμείας ὄφειλεν αὐτὸς ἐκτετικῶς ἔρανον συναγεῖν ἐπιχειρεῖς;». Κατὰ τὸν Ζηνόβιον Δ', 70 ἐλέγετο παροιμιωδῶς «κύδους ἐκτετικέσαι». Πρβ. καὶ Θεμιστ. σελ. 120, γ' «τοῦτο μέντοι τὸ χρέος τῆς ἀρετῆς εἰ καὶ πάνυ φαίη τις ἐγκαιρότατα ἐκτετικέσαι τοὺς σοὺς πατέρας» καὶ Ἰουλιαν. σελ. 448, δ' «ἰκανὴν ὁμολογῶ τῆς σῆς ἀπολείψεως ἐκτετικέσαι δίκην» καὶ Ἀρριαν. Ἀναβ. Δ', θ', 3 «ὡς καλὰ ἄρα αὐτῇ τροφεία ἀποτετικῶς εἶη». Ἐτι δὲ Ἡσύχ. Ἐκτετικότηας: ἀποπληρώσαντας, καταβαλόντας». Σημειωτέον δ' ὅτι παρὰ Δημοσθένει σελ. 1036,28 ὑπ' ἄλλων μὲν ἐγκρίνεται ἡ γραφὴ «ἅπερ ἀποτετικῶς τῷ Λεωκράτει» ἢ ἀπετετικῶς, ὑπ' ἄλλων δὲ ἡ ἀποτετικῶς ἢ κάλλιον ἀπετετικῶς, ἣν καὶ ἡμεῖς ἀποδεχόμεθα. Πρβ. Σχαιφῆρον Δημοσθέν. Τόμ. Ε', σελ. 62.

Πλάτ. Φαίδρ. σελ. 257, ἀ «καλλίστη καὶ ἀρίστη δέδοται τε καὶ ἐκτέτιστα παλινοδία». Δημοσθέν. σελ. 758,187 «ὡς ἐκτέτιστα τὰ χρήματα». σελ. 1015,22 «οὐδὲ τὸ ὄφλημα πᾶν ὑπὲρ αὐτοῦ ἐκτέτιστα». Πρβ. καὶ σελ. 517,8 «ἴσαι ἂν μὴ ἐκτετισμέναι ὄσιν» καὶ σελ. 1159,65 «ἄλλ' αὐτίκα ἡ δίκη ἐξετέτιστο». Ἐτι δὲ Σχολ. Δημοσθ. σελ. 689,21 «ὡς εἶναι ὑπόνοιαν μὴ ἄρα ἐκτέτιστα». Εὐρίσκειται δὲ καὶ προεκτέτιστα παρὰ τῷ Θεμιστίῳ σελ. 199, γ'.

Δημοσθέν. σελ. 836,2 «ὡς ἐξετίσθη τὰ χρήματα». σελ. 998,15 «καὶ μὴ ἐκτισθῆ τὸ ὄφλημα». Πρβ. καὶ σελ. 1347,7 «μὴ ἐκτισθέντος δὲ τοῦ ὄφληματος ἐπὶ τῆς ἐνάτης πρυτανείας» καὶ σελ. 1203,63 «ὅτε ἀπετίσθη τῶν φιαλῶν». Ἐτι δὲ Σχολ. Δημοσθ. σελ. 558,3 «ἂν μὴ εἴσω τῆς προθεσμίας ἐκτισθῆ δ κατεδικάσθη».

Ἐπιῆρξε δὲ καὶ ῥηματικὸν ἐπίθετον ἀποτιστέον, οὗ παρέχει ἡμῖν παράδειγμα ὁ Ξενοφῶν λέγων Λακεδ. Πολιτ. Θ', 5 «καὶ ἅμα τούτου ζημίαν ἀποτιστέον».

Πᾶς τις βλέπει ὅτι τὸ ῥῆμα τίνω δὲν σχηματίζεται κατὰ τὰ ὑγράληκτα, ὡς τὸ κρίνω, ἀλλ' ὁ μὲν ἐνεστώως καὶ παρατατικὸς γίνονται ἐκ τῆς ῥίζης TIN, οἱ δὲ λοιποὶ χρόνοι ἐκ τῆς ῥίζης TI κατὰ τὰ φωνηεντόληκτα. Πρβ. πρίω-ἐπρίω(-πέπρικα)-ἐπρίσθη-πέπρισμαι (διαπέπρισμαι, ἐκπέπρισμαι). Ἐτι δὲ ἐπίω-ἐπίσθη (ἐκ τῆς ῥίζης ΠΙ, ἐξ ἧς τὸ πι-πίσκω) καὶ ἐχρίω-ἐχρίσθη. Ἄλλ' ὁ παρακείμενος κέχρισμαι ἦτο ἄχρηστος τοῖς δοκίμοις μεταχειριζομένοις τὸν κέχρισμαι.

Ἀτοπίας μετέχει καὶ ἡ παρατήρησις «Τὰ εἰς ινω, υνω, εινω ἀποβάλλουσι τὸ ν πρὸ συμφώνου, οἶον κτέ.», ἣ μάχεται ἀντικρυσ ἢ εὐθύς ἐπιφερομένη «Τὸ χαρακτηριστικὸν ν μετατρέπεται συνήθως εἰ, σ' οἶον:

εἰς τὰ ῥήματα σημαίνω, ἠδύρω, φαίνω, λυμαίνω, μιάινω, ὑφαίνω, πε-
ραίνω, πιαίνω, λεπύνω, προσέτι δὲ καὶ τὰ μαραίνω καὶ μολύνω—
Σπανίως τρέπεται εἰς μ' οἷον ὀξύρω-ὄξυρμαι καὶ ὄξυσμαι, ἴσως δὲ καὶ
ἤσχυρμαι».

Παρατηρητέον δ' ὅτι ὁ παρακειμένος κέκλικα καὶ ὁ πέπλυκα ἀπαντῶσι
παρὰ μόνοις τοῖς μεταγενεστέροις, ἀλλὰ καὶ παρ' αὐτοῖς σπανιώτατα,
οἷον Ἀνθολ. Παλατ. IB', 213 «τῷ τοίχῳ κέκλικας τὴν ὀσφύα τὴν πε-
ρίβλεπτον». Πολύβ. Α', ι, 2 «τῶν δὲ πραγμάτων ὀλοσχερῶς ἐπὶ Ῥω-
μαίους κεκλικότων». Στοβ. Ἀνθολ. Γ', 87 «οὕτως ἐκ τῆς σωθησομένης
ψυχῆς τὸν πρὸς τὰ φαῦλα κεκλικότα νοῦν». Ὀριγέν. Τόμ. ΙΓ', σελ. 179
«πεπλυκέσαι τοὺς πόδας τῶν μαθητῶν». Τὸ παρὰ Κλήμεντι τῷ Ἀλε-
ξανδρεῖ σελ. 208 «ὥσπερ δὲ τὴν τρυφήν καὶ τῆς γεύσεως ἀποκεκλίκαμεν,
οὕτως ἀμέλει καὶ τῶν ὄψεων καὶ τῶν ὀσφρήσεων τὴν ἠδυπάθειαν ἐξο-
ρίζομεν», ἀνάρμοστον ὄν, μετέβλήθη ὑπὸ τοῦ Κοβήτου (Λογ. Ἑρμ. Τόμ.
Α', σελ. 472) εἰς τὸ ἀποκεκλείκαμεν.

Χειροβοσκ. σελ. 542, 17 «Ἰστέον δὲ ὅτι σεσημείωνται τὸ (κρίνω)
κρινῶ κέκρικα, κλίνω κλινῶ κέκλικα, πλύνω πλυνῶ πέπλυκα, τείνω
τενῶ τέτακα· ταῦτα γὰρ ἀπέβαλον τελείως τὸ ἀμετάβολον κατὰ τὸν
παρακειμένον». Πρβ. καὶ Ἀπολλών. π. Ἐπιρρ. σελ. 611, 17 «Μένει
δὲ τὸ Ν ἐπὶ τοῦ χανδόν καὶ ἀναφανδόν, καθὸ καὶ ἐν παρακειμένῳ τῷ
πέφαγκα καὶ κέχαγκα, οὐ μὴν ἐν τῷ κέκρικα ἢ κέκλικα, ἀφ' οὗ τὸ κρι-
δόν καὶ διακριδόν, κλίνω κλιδόν καὶ παρακλιδόν». Γράφει δὲ καὶ Εὐ-
γένιος ὁ Βούλγαρις Κριτ. Ἐπιστ. σελ. 43 «Τοῦτο ἀληθές ἐστίν ὃ λέγει
ἐπὶ τῶν δισυλλάβων, κρίνω, κλίνω, πλύνω, τὸ τῆς ἀποβολῆς τοῦ ν, ἐφ'
ὧν οὐδ' ὁ ἐνεργητικὸς παρακειμένος τὸ γ τοῦ κ προτασσόμενον ἔχει,
κέκρικα, κέκλικα, πέπλυκα. Ἐπὶ δὲ τῶν ὑπερδισυλλάβων, μολύνω,
μιάινω, πληθύνω, μηκύνω, τὸ ν τὸ τραπέν εἰς γ ἐν τῷ ἐνεργητικῷ κοι-
νῶς μὲν τρέπεται εἰς μ' ἐν τῷ παθητικῷ παρακειμένῳ, οἷον μεμιάγκα,
μεμιάμμαι, μεμόλυγκα μεμόλυμμαι· οἱ δὲ Ἀττικοὶ τὸ μ εἰς σ τρέπον-
τες, μεμιάσμαι καὶ μεμόλυσμαι λέγουσι». Περὶ τοῦ παθητικοῦ παρα-
κειμένου τῶν εἰς ΛΙΝΩ ληγόντων ῥημάτων καὶ τῶν εἰς ΓΝΩ ὑπερδισυλ-
λάβων θὰ πραγματευθῶμεν μετὰ πολλῆς ἀκριβείας ἐν ἄλλῳ τόπῳ.

§ 23,3. Ἑκτακα—ἔκταμαι—ἐκτάθην.

Οὐδεὶς τῶν Ἀττικῶν οὔτε ἔκτακα ἢ ἀπέκτακα εἶπεν οὔτε ἔκταμαι
ἢ ἀπέκταμαι οὔτε ἐκτάθην ἢ ἀπεκτάθην.

Ὁ ἐνεργητικὸς τοῦ κτείνω παρακειμένος ἐσχηματίζετο παρὰ τοῖς
Ἀττικοῖς καὶ τοῖς παλαιοῖς καθόλου ἔκτονα κατὰ σύνθεσιν ἀείποτ' ἐκ-
φερόμενος ἀπέκτονα (κατέκτονα)· ὅθεν ἀπεκτόνη καὶ ἀπεκτόνειν.

Ἀντιφάν. παρ' Ἀθην. σελ. 222, 6' «ὅτι μανεῖς ἀπέκτονε τὴν μη-
τέρ'». Ἠλάτ. Ἀπολ. σελ. 38, γ' «ὡς Σωκράτη ἀπεκτόνατε». σελ. 39,

γ' «φημί γάρ, ὧ ἄνδρες, οἱ ἐμὲ ἀπεκτόνατε, τιμωρίαν ὑμῖν ἤξειν εὐθύς μετὰ τὸν ἐμὸν θάνατον πολὺ χαλεπωτέραν νῆ Δί' ἢ οἶαν ἐμὲ ἀπεκτόνατε». Ξενοφ. Ἀναβ. Β', α', 8 «ἐπεὶ νικῶν τυγχάνει καὶ Κῦρον ἀπέκτονε» (Πρβ. καὶ § 11). Ε', ζ', 30 «τίς γὰρ ἐθελήσει κήρυξ ἰέναι κήρυκας ἀπεκτονώς;». Ἑλλην. Β', δ', 21 «πλείους ἀπεκτόνασιν Ἀθηναίων ἐν ὀκτῶ μηνσίν» (Πρβ. καὶ Γ', β', 27 καὶ Ζ', δ', 24). Δ', ή, 34 «καὶ γὰρ ἀπεκτόνει τινὰς τῶν ἀργολιζόντων». Ζ', β', 4 «εἰ πάντας ἀπεκτόνεσαν αὐτούς». Ἱέρ. Β', 16 «ἕκαστος δέ τις προσποιεῖται—πλείστους ἀπεκτοτέναι» καὶ «πλέονας φάσκοντες ἀπεκτοτέναι». Λυσ. κ. Ἀνδοκ. 24 «ἐπειδὴ ἀπεκτονώς ἦν οὗς αὐτὸς ἔφη περὶ πλείστου ποιεῖσθαι». κ. Θεομν. Α', 1 «τὸν πατέρα μ' ἔφασκεν ἀπεκτοτέναι τὸν ἐμαυτοῦ» (Πρβ. καὶ § 6. 7. 21). κ. Θεομν. Β', 1 «τὸν πατέρα μ' ἔφασκεν ἀπεκτοτέναι». 3 «ἐάν τις τιν' εἶπη τὸν πατέρα ἀπεκτοτέναι» καὶ «ὁπόσοι ἀπεκτόνασι τινὰς καὶ ἀνδροφόνοι τῶν αὐτῶν εἰσι καὶ ὅσοι ἀνδροφόνοι τινὸς καὶ ἀπεκτόνασι τοῦτον» (Πρβ. καὶ § 7). Ἰσοκράτ. Παναθην. 66 «πλείους Λακεδαιμόνιοι τῶν Ἑλλήνων ἀκρίτους ἀπεκτόνασι τῶν παρ' ἡμῖν». Δημοσθέν. σελ. 593,2 «τὸν πατέρα ὡς ἀπέκτονα ἐγὼ τὸν ἐμαυτοῦ». σελ. 635,49 «ὁ βουλόμενος ἄξει τὸν ἄκοντα ἀπεκτονότα» σελ. 644,74 «μητέρα Ὀρέστης ἀπεκτονώς». σελ. 693,220 «δόξη ἀπεκτοτέναι». σελ. 702,7 «τὸν ἐμαυτοῦ πατέρα ὡς ἀπέκτονα» (Πρβ. καὶ σελ. 554,121). σελ. 387,148 «καὶ ἐβδομήκοντα καὶ διακοσίους ἀπεκτόνεσαν ἐπὶ τῷ Ἡδυλείῳ».

Φέρεται δὲ καὶ παρ' Ἡροδότῳ Ε', 67 «ὁς τὸν τε ἀδελφεὸν οἱ Μηκιστέα ἀπεκτόνεε καὶ τὸν γαμβρὸν Τυδέα».

Τοῦ κατέκτονα ἐν μόνον παράδειγμα εὐρέθη παρ' Αἰσχύλῳ Εὐμεν. 587 «τὴν μητέρ' εἶπέ πρῶτον εἰ κατέκτονας», ὅπερ ὁ Ἑλμσλήϊος ἐν τῇ ἐκδόσει τῆς Εὐριπίδου Μηδείας σελ. 212 Λειψ. μετέβαλεν εἰς τὸ κατέκταρες. Ἀλλὰ τὴν μεταβολὴν ταύτην ἀπεδοκίμασεν ὁ Ἑρμαννὸς O r u s c. Τόμ. Γ', σελ. 212. Πρβ. καὶ Βατῆρον Ῥήσ. σελ. 281.

Παθητικὸς παρακείμενος τοῦ κτείνω ἢ ἀποκτείνω οὐδέποτε παρὰ τοῖς δοκίμοις ἐλέχθη, ἐγένετο δὲ χρῆσις ὑπ' αὐτῶν τοῦ τέθνηκα ὑπό τινος ἢ ἀνήρημαι ὑπό τινος, κτλ., οἷον Λυσ. κ. Θεομν. Β', 10 «ἢ εἰ τεθνηκῶς ὑπὸ τῶν ἐχθρῶν αἰτίαν ἔχοι ὑπὸ τῶν τέκνων ἀνηρηθῆναι», κτλ. Ἐν μόνῳ τῷ παρηκμακότι ἑλληνισμῷ ἀπαντᾷ ἐνίοτε ὁ παθητικὸς τοῦ ἀποκτείνω παρακείμενος, οἷον Πολύβ. Ζ', ζ', 4 «ἓνα μὲν καὶ δεύτερον ἐσρεβλώσθαι καὶ τινὰς τῶν φίλων καὶ τῶν ἄλλων Συρακοσίων ἀπεκτάνθαι δυνατόν». Ὠριγέν. Τόμ. Γ', σελ. 228 «ἡμεῖς δὲ ἐκ τοῦ παραδεδοσθαι αὐτὸν ὑπ' ἐκείνων εἰς χεῖρας ἀνθρώπων καὶ ἀπεκτάνθαι ὠφεληθέντες φαμέν». Ἐπιφάν. Τόμ. Β', σελ. 52,22 «ἐκ τούτου γάρ φασι τὸν Ζαχαρίαν ἀπεκτάνθαι ἐν τῷ ναῷ». σελ. 281,21 «γνοῦσα ὅτι ἀπέκτανται

*Αβελ». σελ. 282,5 «διὰ τὸ τὸν *Αβελ ἀπεκτάνθαι». Μακκαβ. Β', δ', 36 «ὑπὲρ τοῦ παρὰ λόγον τὸν Ὀνίαν ἀπεκτάνθαι». Πρβ. καὶ Μακκαβ. Α', ε', 51 «καὶ διήλθε διὰ τῆς πόλεως ἐπάνω τῶν ἀπεκταμμένων».

Ὁ παθητικὸς ἀόριστος ἐκτάθην ἦτο τῶν ἐπικῶν ποιητῶν ἴδιος, οἶον Ἰλ. Ε, 558 «κατέκταθεν δὲξεί χαλκῶ». Λ, 691 «κατὰ δ' ἔκταθεν ὅσσοι ἄριστοι». Ν, 780 «ἔταροι δὲ κατέκταθεν». Ὀδ. Γ, 108 «ἔπειτα κατέκταθεν ὅσσοι ἄριστοι». Δ, 537 «ἀλλ' ἔκταθεν ἐν μεγάροισιν». Ἀπολλών. Ῥόδ. Α', 1040 «πολεῖς δ' ἐπαρηγόνες ἄλλοι ἔκταθεν». Κόϊντ. Σμυρν. Α', 812 «οἱ δὲ σφιν ὁμοῦ κτάθεν ἢ δ' ἐδάμησαν». Ἐγίνετο δὲ συχνοτέρα παρ' αὐτοῖς χρῆσις τοῦ τύπου ἐκτάμην καὶ ἐν συνθέσει ἀπεκτάμην καὶ κατεκτάμην, οἶον

κτάσθαι, κταμένοιο, *Αρηϊ κταμένω, ὅπερ ἐκφέρεται συνήθως ὑφ' ἐν ἀρηϊκταμένω, κτάμενον, κταμένων, δαῖ κταμένων, οὗ ἡ κοινὴ γραφὴ εἶνε κατὰ σύνοδον δαικταμένων, κταμένοισι(ν), κταμένης. Παρ' Ἑσυχίω φέρεται «ΚΤΑΤΟ: ἐκτήσατο, ἀπέθανεν», δηλ. «Κτᾶτο: ἐκτήσατο» καὶ «Κτάτο: ἀπέθανεν».

ἀπέκτατο, ἀποκταμένοιο, ἀποκταμένων.

κατακτάμενος.

Πρβ. ἐχύθην καὶ ἐχύμην, ἐπλήσθην καὶ ἐπλήμην ἢ πλήμην, λύθην καὶ ἐλύμην ἢ λύμην, κτλ. Τὴν περὶ τῶν μετοχῶν κτάμενος καὶ οὐτάμενος γνώμην τοῦ Κλασσηνίου (Beobacht. σελ. 104) θὰ ἐξετάσωμεν ἐν ἑτέρῳ τόπῳ.

Εὐρίσκεται δὲ καὶ παρὰ Πινδάρῳ Ἀποσπ. 186 Βεργκ. κτάμενον καὶ παρ' Αἰσχύλῳ Πέρσ. 923 κταμέναν (Πρβ. καὶ Μεινέκιον Ἀποσπ. Κωμ. Τόμ. Β', σελ. 72)

Τὴν ὑπὸ τοῦ Ὀμήρου χρῆσιν τοῦ τε παθητικοῦ ἀορίστου καὶ τοῦ μέσου παρετήρησε καὶ ὁ Ἡρωδιανὸς γράφων Ἰλ. Δ, 319 «Ἐπίσταται ὁ ποιητῆς καὶ τὸ πληθυντικὸν ἡμεῖς ἔρμα πόλιος ἀπέκταμεν καὶ τρίτον πρόσωπον πληθυντικὸν πρώτου ἀορίστου παθητικοῦ κατὰ συγκοπὴν οὐδέ τις Αἰγίσθου, ἀλλ' ἔκταθεν ἐν μεγάροισι καὶ μέσον δεύτερον ἀόριστον Τεῦκρε πέπον, δὴ γῶϊρ ἀπέκτατο πιστὸς ἐταῖρος ᾧ ἀκόλουθον ἀπαρέμφατον τὸ κτάσθαι τε πολίτας». Πρβ. καὶ Ἐτυμ. Μέγ. σελ. 496,3.

(Ἀκολουθεῖ).